

ET ENESTÅENDE STYKKE KVINDEHISTORIE

”**DIAKONISSEFÆLLESSKABET** VAR ET KVINDEKOLLEKTIV, SOM UDGJORDE DET FUNDAMENT, DER KENDETEGNEDE STIFTELSENS VIRKEFELTER OG SÆREGNE KULTUR – OG SOM STADIG ER LYSLEVENDE DEN DAG I DAG,” FORTÆLLER DIAKONISSESTIFTELSENS FORSKNINGSLEDER SUSANNE MALCHAU DIETZ

”**D**iakonissestiftelsens historie har fra starten af været fortællingen om et stærkt kvindekollektiv, som i kraft af det fællesskab, de skabte, fik styrke til at gøre noget stort og enestående, som siden hen lagde fundamentet til store dele af det omsorgsarbejde, der udføres i dag.” Sådan siger Susanne Malchau Dietz, der er forskningsleder på Diakonissestiftelsen og i januar i år lagde sidste hånd på 2 1/2 års banebrydende forskningsarbejde med at kulegrave diakonissernes historie. ’Køn, Kald og Kompetencer’, som forskningsprojektet hedder, er en kollektiv biografi på baggrund af en database med næsten 2000 diakonisser.

Susanne Malchau Dietz er ikke i tvivl om, at det var religiøsitet, som var den frigørende kraft, der gav diakonisserne mod og respekt til at tænke de store tanker og handle, som de gjorde.

”Udsprunget af den kristne tro fandt de identitet og stærke forbilleder, og derfor blev kaldet en form for kvindefrigørelse. Et religiøst fællesskab, som på trods af et stærkt indre hierarki, har holdt diakonisserne sammen i 150 år. De skal ses som foregangskvinder, der professionaliserede omsorgen i Danmark. Kvinder som arbejdede kompromisløst med kvinders dannelse, uddannelse, holdninger og kompetencer. De har ikke været feminister, men de har brugt deres kvindelige styrke og skæbne til at skabe deres helt eget særegne og unikke univers.”

ET ATTRAKTIVT VALG

Der klæber mange myter og forestillinger til det at være diakonisse. Sandheden er, at selvom diakonisser er en pendant til de katolske nonner, så har de aldrig været ansat i kirkens tjeneste. Derfor har diakonisser aldrig været nonner, ligesom Diakonissestiftelsen aldrig har været et kloster. Diako-

nisser skal heller ikke leve i cølibat. De har måttet gifte sig siden 1969. Tværtimod har der gennem årene været mange og langt mindre eksotiske grunde til at vælge at blive diakonisse.

”Vi skal huske på, at midt i 1800-tallet var der et stort kvindeoverskud i befolkningen. I stedet for at ende som en ugift tante Martha, der ofte måtte blive boende hjemme og udføre et benhårdt stykke husligt arbejde, der hverken gav anseelse eller anerkendelse, var diakonissekaldet et attraktivt alternativ. Den fælles identitet, fællesskabet, hvor man boede og arbejdede under samme tag, udførte meningsfuldt arbejde og både var sikret uddannelse og forsørgelse, når man blev gamle, var bestemt ikke til at kimse af.”

”At være diakonisse gav disse kvinder et normalt liv, hvor de stod sammen og passede på hinanden, når det gjaldt. De har holdt fast i deres holdninger og fulgt med rent kvindepolitisk på deres helt egen måde. F.eks. ved at bryde ud af det patriarkat, de var vokset op i, og sikre deres egen selvforsørgelse. Derfor var det bestemt heller ikke nogen tilfældighed, at diakonisserne både var usynlige og derpå synlige i kampen for kvinders stemmeret i 1915.”

DIAKONISSERNE OG MÆNDENE

Hen ad vejen har diakonisserne mødt megen skepsis fra både folkekirkens, lægevidenskabens og samfundets ganske almindelige mænd. Diakonissernes valg og levevis har kunnet opfattes som en slags modkultur. Susanne Malchau Dietz forklarer:

”Louise Conring var hele sit liv lettere forbeholden overfor lægestanden, der i starten ikke måtte bo på Diakonissestiftelsen, så nogen kunne komme i vejen for, at omsorgen for sjæl og legeme gik hånd i hånd. Præsterne havde i begyndelsen >

"Historien har vist, at mennesker altid har trivedes i fællesskaber, og lige nu er det forpligtende fællesskab og de åndelige værdier på vej ind i varmen igen efter mange års stræben efter det individuelle," forklarer forskningsleder Susanne Malchau Dietz.

Diakonisser på arbejde. Cyklen er udskiftet med bil og til højre udstandses der alterbrød.

også deres kvaler, fordi diakonisserne ikke skulle gå hen og føle sig som noget særligt. Omvendt var det diakonien, der drev dem, og derfor var de svære at placere i det kirkelige univers. Og endelig har der altid været mænd, der bare er blevet provokeret af fravalget af mand og børn. De har tilsyneladende også levet fint uden. Der er ikke noget, der tyder på, at diakonisserne har lidt under ikke at være gift, og ægteskabet var sjældent grunden til, at de valgte at udtræde.”

KVINDELIG LEDELSE HELE VEJEN IGENNEM

For Susanne Malchau Dietz er søsterfællesskabet, som nu hedder Diakonifællesskabet, samt Emmauskirken, den afgørende forskel på Diakonissestiftelsen og andre institutioner med lignede virksomhedsområder.

”De forener på et kristent grundlag den professionelle omsorg og den frivillighed eller filantropi, som stiftelsen alle dage har bygget på. De bærer, udvikler og videregiver identitet og kultur til husets medarbejdere på alle niveauer. Den identitet bæres ud af huset med duenålen, som er et hædersmærke på faglært omsorg af høj standard. Hvis ikke de var der, ville vi bare være som alle de andre. Kaldets rummelighed er stor i dag. Diakonissestiftelsen er en moderne arbejdsplads med plads til alle konfessioner og en høj faglighed. Pulsslaget er diakoni i kærlighed og modernitet.” Derfor tror Susanne Malchau Dietz heller ikke på, at Diakonifællesskabet uddør.

”Historien har altid vist, at mennesker trives i fællesskaber og det forpligtende fællesskab og

åndelige værdier er på vej ind i varmen igen efter mange års stræben efter det individuelle. At være kristen er heller ikke så tabuiseret, som det har været. Jeg synes, at de frivillige viser vejen lige nu. De står i kø efter at være en del af noget større og meningsfuldt. Så for mig har Diakonifællesskabet fremtiden for sig.

FORSKNINGSLEDER PÅ DIAKONISSESTIFTELSEN SUSANNE MALCHAU DIETZ

Blev uddannet sygeplejerske på Aarhus amtssygehus. Efter 20 år i praksis og med videreuddannelser på Danmark Sygeplejerskehøjskole ved Aarhus Universitet, tog forskningen i 1993 over i rekordfart med kandidatuddannelse i sygepleje fra Danmarks Sygeplejerskehøjskole. Efterfølgende ph.d.-grad fra Aarhus Universitet på en biografi om en af pionererne i sygeplejefaget, nonnen og sygeplejersken søster Benedicte Ramsing (1912-1988) fra Sankt Joseph Søstrenes Ordenssamfund. Det har ført til en strøm af forelæsninger, bøger, artikler, forskningsprojekter og dertil en håndfuld vigtige bestyrelsesposter blandt andet som formand for Dansk Sygeplejehistorisk Selskab.

KØB BOGEN

Bogen 'Køn, Kald og Kompetencer. Diakonissestiftelsens kvindefællesskab og omsorgsudannelser 1863-1955' er udgivet på forlaget Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck A/S. Den kan købes i almindelig boghandel til kr. 299,-